

SZAKDOLGOZAT

**Bocskai Marcell Barnabás
Vadgazda mérnök BSc.**

**Gödöllő
2023**

A SZAKDOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

A hasznosítási tartalék ökonómiai szempontú értékelése egyes vadfajok esetében

Bocskai Marcell Barnabás

Vadgazda mérnök Bsc. nappali tagozat

Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék

Belső témavezető: Dr. Márton Mihály, egyetemi docens

Vadállományunk a természet szerves része, megóvása és megőrzése az egyik legfontosabb misszió a vadgazdálkodó számára. Napjainkban folyamatosan növekszik az emberi tényező létjogosultsága a természetvédelemben és minden a környezetünk megőrzéséhez nélkülözhetetlen tevékenységben. A vadgazdálkodási ágazat nem pusztán a vadászat számára keretet adó szaktevékenység összefoglaló neve, hanem egy gazdasági ág egyaránt, amely a vidék gazdaságának része (Schiberna - Szalai 2015). A vadgazdálkodási vagyon ezen fenntartható gazdálkodásnak az alapja és egyik eszköze is. A vadászat és a vadgazdálkodás értékének minél pontosabb ismerete kiemelt prioritás, mivel a vadgazdálkodás által kezelt vagyonra más ágazatok is hatással vannak. Törekedni kell a bölcs hasznosításra, hiszen csak így tudjuk gazdálkodásunk minőségét biztosítani. Az állami vagyon a vadgazdálkodás esetében maga a vadállomány. Hasznosítása a vagyonkezelésnek egy speciális módja, amelynél az állományváltozás tulajdonképpen vagyon-változás, hasznosítás esetében pedig bevételt, jövedelmet biztosít, amivel el kell tudni számolni. Akik ezt a vagyont kezelésbe veszik, azok pedig a vadgazdálkodásra jogosultak (Kapocsi és mtsai 2020).

A vadgazdálkodási tervezés az 1996. évi LV. törvény rendelkezése szerint az állományhasznosítást három szintű tervezési rendszerben szabályozza. A három tervtípus közül az éves vadgazdálkodási terv tartalmazza azokat a keretszámokat, melyet a vadgazdálkodásra jogosultnak teljesíteni lehet, nagyvadfajok esetében teljesíteni kell. Az éves vadgazdálkodási terv gazdasági értelemben szabályozza az adott vadászati évben a vadállomány hasznosításából származó bevételeket. A vadászatra jogosultnak a lehetséges legnagyobb bevétel elérésének érdekében legalább 100%-ban érdemes a tervet teljesítenie.

Szakdolgozatom céljaként három, gazdaságilag kiemelt jelentőségű nagyvadfajunk (gímszarvas, őz, vaddisznó) éves vadgazdálkodási tervekben előírt terítékmennyisége és a jelentett teríték közötti eltérések vizsgálatát tűztem ki. Választ kerestem arra, hogy megyei

szinten (1) az éves vadgazdálkodási tervek milyen arányban kerültek alul vagy felülteljesítésre. (2) Mekkora értéket jelenthet a tervtől való eltérés különbözete természetes egységben és pénzügyi értékben kifejezve? Az elemzéseket a 2007-2016 közötti üzemtervezési időszakra vonatkozóan, szabadterületi adatok alapján végeztem el.

A szakdolgozatomhoz szükséges statisztikai feldolgozás elkészítéséhez az Országos Vadgazdálkodási Adattár szolgáltatta a szükséges adatokat. A vizsgálat során pénzügyi összegben is szükséges volt megadnom vadfajonként, kor, ivar, valamint a trófea értéke szerint az összeget. Ennek számításához a Nemzeti Jogszabálytár (NJT) alapján kerestem ki az 1996. évi LV. törvény adott időszakra hatályos rendelete alapján az egyes vadfajok vadgazdálkodási értékét.

A vizsgált időszak egészében a 19 megyét összevetve 8 megyében képződött többletbevétel, 11 megyében pedig az alülteljesítés következtében a vadgazdálkodási értékek alapján bevételkiesés tapasztalható a vizsgált 10 éves időtartamban. A keletkezett összes többletbevétel és a bennmaradt vadmennyiség vadgazdálkodási értékének különbözete az összes megyét figyelembe véve -7.609.900.000, vagyis mínusz hétmilliárd-hatszázkilencmillió-kilencszázezer forint. A 2007-2016 közötti vizsgált 10 vadászati évben az összes megyét figyelembe véve 99280 egyeddel kevesebbet hasznosítottak a vadgazdálkodók, mint a tervezett elejtendő mennyiség a három vadfaj esetében. Vizsgáltam a tervtől való eltérések arányát vadfajonként, alul- illetve felülteljesítés esetén.

A vizsgálat során több megyében is megfigyelhető volt, hogy az éves vadgazdálkodási terveket alülteljesítették a vadgazdálkodók, így hasznosítási tartalék keletkezett. A hasznosítási tartalék ellenére bizonyos megyék esetében a tervtől való eltérés pénzügyi mérlege pozitív volt. Ennek oka, hogy a nagyobb vadgazdálkodási értékkel rendelkező trófeás vadat a tervhez képest magasabb arányban hasznosították, mint az alacsonyabb értékű nőivarú vagy juvenil egyedeket. Azokban a megyékben, ahol többletbevétel keletkezett, ott feltételezhetően nagyobb eséllyel tudják a növekvő takarmányárak, és a vadkár által keletkezett költségeket finanszírozni. További kutatások esetében érdemes lehet a kapott eredményeket összevetni az aktuális időszak hasznosítási adataival, amikor már az afrikai sertéspestis (ASP) a COVID-19 vírus és a megemelt nagyvad hasznosítási éves tervszámok is hatással lehetnek a vizsgálatok pontosságára.